

70-lecie odkrycia złóż siarki w Polsce – słowo wstępne do bloku artykułów

W roku 2023 minęło 70 lat od odkrycia bogatych złóż siarki rodzimej w Polsce. Odkrycie to, dokonane przez zespół prof. Stanisława Pawłowskiego, zapoczątkowało dynamiczny rozwój górnictwa i przetwórstwa siarki w rejonie Tarnobrzega i Staszowa. Powstały kopalnie i zakłady przetwórstwa siarki, w których zatrudnienie znalazło kilkanaście tysięcy pracowników. Nastąpił gwałtowny cywilizacyjny rozwój tych regionów, a Polska stała się największym eksporterem i producentem siarki na świecie. Rosnąca podaż taniej siarki pozyskiwanej z oczyszczania ropy i gazu ziemnego z siarkowodoru powodowała systematyczne wypieranie z rynku siarki kopalnej, wymuszając ograniczanie poziomu wydobywania w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku. Nastąpił radykalny spadek wydobywania siarki w Polsce, z poziomu ponad 5 mln t/rok w latach 1975–1990 do ok. 0,5 mln t/rok w obecnie czynnych kopalniach *Osiek* i *Basznia II*.

Na wniosek Zarządu Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Tarnobrzegu i Rady Oddziału Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa w Tarnobrzegu Rada Miasta Tarnobrzega ogłosiła rok 2023 *Rokiem pamięci górników i pracowników Tarnobrzegskiego Zagłębia Siarkowego*, a Prezydent Miasta objął patronatem wszystkie uroczystości rocznicowe. W ramach obchodów rocznicowych zostały zorganizowane: konferencja naukowa (ryc. 1), plenarowe pokazy zdjęć przedstawiających pracę oraz likwidację i rekultywację kopalń, pokazy filmów o górnictwie siarki, imprezy rekreacyjno-turystyczne promujące walory terenów zrehabilitowanych, spotkania z byłymi górnikami w uczelniach i szkołach Tarnobrzega oraz spotkanie górników i mieszkańców na rynku naszego miasta (ryc. 2), spotkanie geologów nad Jeziorem Tarnobrzegskim, wystawa *Minerały i skamieniałości – skarby złóż siarki rodzimej* ze zbiorów Muzeum Mineralogicznego w Szczawnie-Zdroju (ryc. 3) oraz giełda mineralogiczna.

W sobotę, 16 września 2023 r., przypadła kulminacja uroczystości związanych z obchodzoną w Tarnobrzegu *Rokiem Górników i Pracowników Przemysłu Siarkowego*. Górnicy siarkowi, ich rodziny, władze miasta, goście z powiatu i województwa oraz mieszkańcy Tarnobrzega spotkali się pod pomnikiem prof. Stanisława Pawłowskiego skąd kolumna, w asyście orkiestry górniczej przemarszowała na plac Bartosza Głowackiego, gdzie kontynuowano świętowanie. Odbił się pokaz ceremoniału górniczego i poczęstunek, a także miejska potańcówka.

Przeszłości, teraźniejszości i przyszłości obszaru dawnego Tarnobrzegskiego Zagłębia Siarkowego była poświęco-

Ryc. 1. Konferencja naukowa w Muzeum – Zamek Tarnowskich w Tarnobrzegu. Fot. L. Kopeć

Ryc. 2. Spotkanie górników siarkowych z mieszkańcami Tarnobrzega. Fot. W. Michno

Ryc. 3. Wystawa *Minerały i skamieniałości – skarby złóż siarki rodzimej*. Fot. L. Kopeć

na dwudniową (28–29.09.2023 r.) konferencja historyczno-ekologiczna *Tarnobrzegskie Zagłębie Siarkowe – od odkrycia złóż siarki do cudu ekologii – 70 rocznica odkrycia złóż siarki*. Wśród prelegentów byli m.in.: prof. Marek Nieć z Polskiej Akademii Nauk, prof. dr hab. inż. Maciej Pawlikowski i dr inż. Edyta Sermet z Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, prof. dr hab. Jan Parafiniuk z Uniwersytetu Warszawskiego, prof. Krzysztof Kukula z Uniwersytetu Rzeszowskiego, dr hab. Marta Bik-Małodzińska z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, dr inż. Agata Dąbal i dr inż. Maksymilian Cieśla z Politechniki Rzeszowskiej, Jakub Sokołowski z Państwowego Instytutu Geologicznego oraz Dominik Galas – radny Dzielnicy X Kraków-Swoszowice. Lokalne środowisko reprezentowali: Zbigniew Buczek, Władysław Stępień, dr Adam Wójcik, dr Józef Kirejczyk, Janusz Wępieć i Piotr Duma. Konferencji towarzyszyło otwarcie wystawy minerałów ze złóż siarki.

W numerze publikujemy blok artykułów naukowych i informacyjnych dotyczących tematyki historycznej, geologicznej oraz ekologicznej związanej z geologią złóż siarki, istnieniem wielkiego przemysłu siarkowego oraz jego wpływu na rozwój miasta Tarnobrzega i regionu, a także rekultywacji terenów pogórnich.

Justyna Burchard-Piekutowska
PUP SIGMA BP Sp. z o.o. w Tarnobrzegu